

BROŽOVÁ, Kateřina. *Periodizace psychického vývoje do dospělosti s důrazem na psychoanalýzu*. Praha: Pedagogická fakulta (katedra psychologie), 2007. 161 s. + přílohy.

Diplomandka chtěla zjistit, jak se různé teorie vývoje a zejména ty psychoanalytické odrážejí v periodizaci, tj. v rozčlenění vývoje na etapy s krucálními body, v nichž se láme identita jedince. Zjistila, že všechny periodizace v zásadě respektují empirické či deskriptivní lidoznalecké či pediatrické členění (novorozeneček, kojeneček, batole aj.), byť ho mohou traktovat v jiných pojmech (psychosexuálních, kognitivních aj.). Nazvala ho tzv. zlatým standardem.

Speciálním otázkou bylo, jak psychoanalýza zachází s výchozím Freudovým dědictvím psychosexuálního vývoje: zde se ukázalo, že se modernější teorie buď soustřeďují na počáteční období před Oidipským komplexem, na interakce s matkou (Spitz, Mahlerová a ostatní) a/nebo vývoj vlastně desexualizují (Spitz, Mahlerová aj. + Erikson), převádějí ho na vývoj neutrálně či existenciálně chápané identity.

Zde diplomandka vtipně využila sylabů z českých a anglosaských univerzit. Literatura tam přednášená jí sloužila k výběru autorů, rozebíraných v DP. Celkem analyzovala následující teorie: Spitz, Mahlerová, Erikson, Stern – Freud, Piaget, Kohlberg – Gesell a Příhoda. První skupinu nazývá teoriemi identitními, druhou dimenzionálními (psychosexualita, kognitivní vývoj, morální vývoj jako jednotlivé dimenze), třetí skupinu deskriptivními. S rozdělením lze souhlasit, ovšem s určitou výhradou pro jednodimenzionální teorie, a zde zejména pro Freuda, který psychosexuální volbu objektu chápe jako sám základ identity (pokud za ni budeme považovat stát se mužem, ženou a milovat muže, ženy).

Už samo rozřídění a pěkně prezentování takového množství teorií považují za velmi cenné. Mimořádné jsou pokusy o systematickou komparaci, např. Freuda se všemi ostatními autory. Velice inspirativní jsou také komparativní tabulky, doprovázené komentářem, proč asi mezi autory dochází k relativní shodě v meznicích, byť jsou pojmenovány pokaždé jinak. Udělat to dokonale by ovšem znamenalo zvládnout v nebyvalé hloubce lidský vývoj, a to patrně nikdo zatím nedokázal.

Diplomandka přesvědčila o své schopnosti zvládat velké množství pojmů a třídít je mezi sebou. Napsala mimoděk určitá skripta vývojové psychologie. Nejsou sice dokonalá, ale šlo by se podle nich téměř naučit hlavní pojmy a teorie vývojové psychologie. Patrně by této její schopnosti mělo být v budoucnosti využito i pro činnost katedry.

Na druhé straně je ovšem velmi těžké zprostředkovat čtenáři či posluchači vyvíjející se dítě tak, aby si dokázal opravdu představit jeho situaci, např. to, že na počátku nemá vůbec představu předmětu ani jejich třídy, jeho symbiózu s matkou nebo charakter freudovské sexuality, v určitém ohledu naprosto uměle, sociálně indukovaný, zmatek identity v pubertě aj. V tomto ohledu mi ličení diplomandky připadají literární, ne nepřesná, ale nezprostředkující tyto "anachronické" momenty.

Zadáním DP jsem chtěl vyzkoušet psaní ryze teoretických prací, které by mohly i ukázat, zda někteří z našich studenti by se hodili v budoucnosti na akademickou kariéru, spočívající ve velké části v přednášení teorií toho či onoho oboru. Jsem s tímto pokusem spokojen a diplomandku za něj obdivuji. Nicméně pro další podobné práce je mi jasné, že by se měly zadávat na omezenější téma a počet autorů (1x1), dále že by zde student měl projít nějakou speciálnější přípravou a že by se mělo opírat i o nějaké slavné komparace a metaanalýzy, jeho úsilí předcházející, přímo možná o určitou teorii metaanalýzy (jako si ji kdysi vypracoval např. kdysi Madsen pro teorie motivace). Je překvapující, že autorka použila málo prací, které by už podobná srovnání jako ona dělaly, a tak vlastně jako by pracovala od nuly, na zelené louce. K teoretickým pracím také patří zvýšená akribie, měly by se citovat jen originály a nejlépe v původním jazyce apod.

Slečně Brožové navrhuji hodnocení "výborně".

Doc. Miloš Kučera, CSc.

V Praze, 1. 5. 2007